

Avsnitt 48: Skoldatatek som stöd i digitalt lärande

INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.

ERIKA: Hej och välkomna till Specialpedagogiska skolmyndighetens podd *Lika värde*. I dag kommer vi att prata om digitala verktyg som fungerar som stöd i undervisningen och den rollen som skoldatateken kan ha i att stötta skolor som använder dem. De är användbara, och de är till hjälp för i princip alla elever i dagens skola, men för gruppen elever som har behov av stöd så är de här digitala verktygen i många fall extra viktiga för att man också ska kunna få den där likvärdiga utbildningen som man har rätt till. Vår gäst i dagens samtal, det är Ulrika Jonson, IKT-strateg i Södertälje kommun som länge och i olika roller har arbetat mycket med digitala verktyg i undervisningen. Och med oss har vi även Frida Karlsson, rådgivare på Specialpedagogiska skolmyndigheten, som ofta ger råd kring hur man använder digitala verktyg för elever i behov av anpassningar och stöd, så varmt välkommen också du. Och jag som leder samtalet, jag heter Erika Bergman och arbetar som pressekreterare på Specialpedagogiska myndigheten. Och jag skulle faktiskt vilja börja med en fråga till er båda två, ni har båda lång erfarenhet av att arbeta med digitala verktyg i undervisningen, och vad ser ni ... vad har ni sett och vad ser

2020-11-12

ni att de här verktygen gör för skillnad och varför de är så användbara för elever som av olika anledningar har behov av stöd? Skulle du vilja börja Ulrika?

ULRIKA: Ja, tillgänglighet framför allt pratar vi om här, vad ger de för ... vad är de användbara för? Och det ger KASAM, känsla av sammanhang, om vi använder de på ett klokt sätt. Det ger också tillbaka kraften till individen, det vi brukar prata om som empowerment, hur ger vi människan egen kraft att ta sig igenom svårigheter, eller i det här fallet motståndet eller att minska skillnaden på hur lärande kan gå till. Att man får använda utifrån sina förutsättningar. Det vill säga att en del läser text med öronen och andra med fingertopparna, och en del med ögon och öron, som jag gör, jag läser både med ögon och öron, beroende på sammanhanget. Så att det där tycker jag är superviktigt, att vi ser att det kan ge en effekt på lärandet så att jag kan själv.

FRIDA: Och jag tänker så här, de digitala verktygen, de kan vara allt ifrån avgörande för elever till att de försvårar situationen i skolan för elever om de lämnas ensamma med att klara verktygen. Och det är det vi arbetar med, Ulrika, också att se till så att alla i alla led i organisationen ska få stöd kring användning av olika digitala lärverktyg. Det handlar både om att få tillgång till verktygen men också att få stöd och inspiration i användandet.

ULRIKA: Jag tänker också att lärandet ska ske på ett sätt som fungerar, och det är det du är inne på Frida, att var och en ska få det här tillgängliggjort på ett sätt så att det blir begripligt. Hur gör jag? När gör jag? När använder jag gruppen, medarbetaren, barnet, eleven, studenten, verktyget

för att lärandet ska bli så optimalt som möjligt just för den personen?

ERIKA: Jag tänker att ni beskriver flera olika vinster med att använda det här, det handlar både om delaktighet, alltså förutsättningar att vara delaktig, och ta plats som individ, men också hur det förstärker lärandet ... men också hur viktigt det här ... att man har det här pedagogiska perspektivet, den här pedagogiska kunskapen när man också introducerar digitala verktyg, har jag förstått det rätt då?

ULRIKA: Absolut hur du tolkat det på rätt sätt, för det är så många olika parametrar. Det är alltifrån att en upphandling ska genomföras på ett bra sätt med det för ögonen att det är, i vårt fall medborgaren, i det här fallet barnet, eleven eller studenten som ska kunna använda det här på ett klokt sätt, och då måste vi vara duktiga kravställare till att få det att fungera i en undervisningssituation. När ska vi använda det och till vad och hur gör vi det så att det blir på ett bra sätt? Och när ska vi inte använda det? När krånglar det bara till det, som Frida var inne på.

ERIKA: Just det, vad säger du Frida?

FRIDA: Jo, men jag tänkte på det att det är helt avgörande för många elever för att de ska få en likvärdig undervisning, och det handlar ... I mitt jobb så handlar det mycket om att jag kanske ger stöd i att skolor och huvudmän ska kunna ge elever stöd så att de kan ta till sig information, och att de ska kunna ha möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Och sen också att de ska kunna ha ordning på sin skoldag och organisera den. Och det finns så mycket mer i

digitaliseringen också, det är en massa saker. Det kan handla om förstärkt verklighet, eller virtuell verklighet, och en massa olika saker. Men det vi arbetar med mycket i vår myndighet, det handlar helt enkelt om att elever behöver likvärdiga möjligheter, även om man har en utmaning. Och det som är bra för elever som kanske har någon funktionsnedsättningen, det är ofta bra för väldigt många andra elever.

ERIKA: Det vore jätteintressant att höra då också, Ulrika, tänker jag vad din roll innebär. Du har ju titeln IKT-strateg, men man frågar sig, vad betyder det egentligen, vad är det konkret för arbetsuppgifter som du har på ditt bord?

ULRIKA: Egentligen så kan man väl säga att den här resan har varit en personlig resa för mig, och det har varit en resa för många i Södertälje, men det har också varit en resa med begreppet skoldatatek. Och den rollen jag har i dag som IKT-strateg, informations- och kommunikationsteknologistrateg, det låter väldigt stolpigt och tråkigt, och det är ju så att jag undervisar inte elever eller barn på samma sätt i dag. Men jag har en påverkan på, jag jobbar hos huvudmannen och ska ge förutsättningar för att kunna ge en tillgänglig undervisning utifrån var och ens möjligheter eller utmaningar som Frida uttryckte det. Så det är en sak som ingår. Det kan ingå att jag håller i webinarier för medarbetare, hur går det här till, hur ser verktyget ut, var trycker du på knappen? Hur ska vi tänka när vi använder det här i undervisning? När ska vi välja det, när ska vi välja bort det? Hur ser det ut då? Hur ser det ut när du använder det? Det kan handla om att skriva strategier med handlingsplaner

tillsammans med verksamhetschefer, skolchefer, det handlar om att stötta ledningsgrupper, hur de ska få snurr på arbetet med tillgänglighet med stöd och digitala verktyg, program och resurser. Och ibland så långt som till kravställning i upphandlingar för att det ska bli tillgängligt och lätt att göra rätt för var och en som blir berörd av ett system.

ERIKA:

Just det. Nu måste jag bara få fråga för jag tycker det är så intressant det du beskriver, du beskriver ju Ulrika ett stöd som du ger på många olika nivåer, på många olika sätt. Och det känns som att det är väl genomtänkt och det är omfattande också i att skapa den här röda tråden tänker jag, från att man har tillgång till verktyg men också till att man har kapacitet och förståelse för hur man kan använda dem. Jag tänker, Frida, du som rådgivare, du möter ju många olika verksamheter, är det vanligt att man har den här funktionen som Ulrika nu har, hur ser det ut?

FRIDA:

Det här är en jättebra fråga, och det är så roligt, jag började själv... min resa i det här arbetet började jag i Stockholms stads skoldatatek, och där var det jättemånga elever och pedagoger, och vi hade en organisation som såg ut på ett sätt. Och Ulrika har arbetat i Södertälje där det såg ut på ett annat sätt, och vi pratar i myndigheten ... det här stödet som behövs, det är riktat till ... Vi kan inte ens säga att det riktar till någon specifik grupp för det ser olika ut hur man jobbar, men det är jätteviktigt att det är på olika sätt och utifrån olika förutsättningar, för det säger sig själv också att det kanske fungerar på ett sätt i Storuman och på ett annat sätt i Stockholm, och på ett tredje sätt i Karlstad, eller någonting liknande. Det handlar om att ge stöd i användandet av olika

verktyg för att ge elever likvärdiga förutsättningar i skolan. Man kan väl säga att de flesta skoldatatek i dag arbetar ... eller, väldigt många arbetar mot pedagoger eller med huvudmannen, och en del jobbar med eleverna, men det är hela tiden eleverna som är i fokus för det handlar om att de ska få möjligheter att komma så långt som möjligt i skolan. Och då behöver vi göra på lite olika sätt, för det finns jättemånga olika digitala verktyg. Det finns olika hårdvara, det finns olika mjukvara, det finns olika läromedel, och elever behöver ... utifrån sina förutsättningar och där de är, så behöver man göra det bästa som vi kan göra för dem där. Alla elever behöver kanske tillgång till någon ... typ att kunna lyssna på information, och sen är det några elever som måste lyssna på information för att de kanske inte har möjlighet att läsa svartskrift i en bok helt enkelt. Och då måste det få fungera på olika sätt på olika ställen. Och det vi har gjort för att försöka stötta, för att det ska funka på olika sätt på olika ställen, det är vi har försökt att ha nätverk på vissa ställen för skoldatateken, och det har vi sett har varit viktigt, så att skoldatateken också kan få lite stöd i sin verksamhet. Och att de ska få prata med varandra om gemensamma frågor och dilemman. Man kan titta på en elev med en funktionsnedsättning, men det är så mycket mer, det är så många elever som behöver stöd på olika sätt genom skolgången. Och då är det viktigt att vi tittar på alla elever och sen ser till specifikt så att just de här enskilda eleverna också säkerställer att de verkligen får tillgång till de verktyg de behöver för att få en likvärdig utbildning.

ERIKA:

Och då är det alltså så kan man ... tänker jag, utifrån det som du ser och möter som rådgivare att det ... Man startar

2020-11-12

på lite olika sätt i olika verksamheter, man har olika stödfunktioner och man jobbar med lite olika strategier, är det så jag ska förstå det?

FRIDA: Ja.

ERIKA: Och kanske också för att behoven ser lite olika ut dessutom?

FRIDA: Ja, för att det är olika beroende på hur stor kommunen är eller var den ligger eller vad man har för system, och hur man har valt ... Och det ska inte vara så att man ska behöva ha ett visst system för att det ska fungera för elever utan man måste anpassa det man har. Vi utgår ifrån det vi har, och vi utgår från det vi står i och vilka behov som finns, och så tittar vi på hur vi kan få det att bli så bra som möjligt utifrån det.

ERIKA: Just det, precis. Om jag får återvända till dig då Ulrika, för jag vet att du har en lång resa när det gäller användandet av digitala verktyg och du har själv använt det när du har varit verksam och jobbat i skola och utbildning, kan inte du berätta lite grann om hur din resa i att börja använda dig av digitala verktyg startade och hur du också såg att det här var en väldigt viktig aspekt och ett viktigt redskap när det gäller just elever som av olika anledningar kan ha behov av stöd och anpassningar?

ULRIKA: Jo, jag kan väl säga att jag började jobba 1998 i skolan, och redan då så hade jag digitala verktyg av den modellen som fanns då, det har alltså varit närvarande under väldigt lång tid i min undervisning. Alla ska med har varit fokus ända sen dess, och det hänger kvar. Oavsett vilken ... om det nu

är en medarbetare i dag, elev eller student, eller ett barn. Men verktygen har skiftat, de har förändrats väldigt mycket över tid både i storlek och i funktionaliteter och så där. Så ni kan ju tänka från 1998 till 2020 så är det ... det är en tidsperiod ändå. Från [hör inte 0:11:36] bandspelare och film på rulle till podcast och tal-till-text-funktioner och smarta devices, så kan man väl sammanfatta det hela. Något annat som jag tycker har förändrats också att vi är ... Förut var man ganska ensam runt en elevgrupp och skulle klara av väldigt många saker själv, i dag är vi mer en grupp, det är mer kollegialt, att vi hjälps åt. Vi kan ha ett case, det kan vara personifierat när vi arbetar och vi kan titta på det här case:et tillsammans och så kan vi säga, "vad skulle vi kunna göra med de förutsättningar vi har där vi arbetar i dag?" Så kanske det inte var riktigt när jag började med de digitala verktygen. Men resan fortsatte, och i Södertälje så kom jag i kontakt med skoldatatek, och då med en gigant på området, tillika min blivande mentor Ia Lindberg i Södertälje, det som Frida pratade om förut. För Södertälje har varit ett nav i skoldatateksammanhang, som har stöttat andra skoldatatek i regionen för att bli vassare på den tiden. Och då pratar vi om 2020. Jag har faktiskt ett kursintyg framför mig som jag jagade rätt på från 2007 är det här ifrån. Hösten 2007, då gick jag en kurs hos denna Ia Lindberg, och på det sättet så kom det in kanske lite mer moderna verktyg. Och då pratar vi om moderna på den tiden, Alfasmart, Daisy-spelare, den här Telex Scholar, "laddar, laddar", som man la in en cd-romskiva. Det kunde vara scanning, sån här optical character recognition, man la i ett papper i en scanner och så scannade man det så att man fick ett redigerbart dokument. Det där ser annorlunda ut i dag, så det har hänt väldigt

mycket bara sen 2007 till 2020. Så såna saker i det sammanhanget. Och sen så hamnade jag i skoldatateksvängen utifrån de här verktygen, för jag ... När jag har använt de olika verktyg som stått till buds i olika tider så har jag fått undervisningen att bli mer begriplig för olika elevgrupper eller olika individer helt enkelt. Och när man har sett den effekten och ser hur man faktiskt få ögonen att få en annan färg eller en annan lyskraft, när man ser verkligen på en person, ”ja, men nu, nu, förstår jag. Nu kan jag göra själv.” Och när jag har träffat elever som i korridoren ... och det här är inte allt för många år sedan för jag har gjort avhopp hit och dit och fram och tillbaka. För jag har ridit på hela skalen, alltifrån forskning till att vara i klassrum, till att jobba på strategisk nivå, tillbaka till klassrum igen och så vidare. Men när jag då har träffat elever och jobbat med dem så de kan komma springandes och säga, ”Ulrika, jag behöver ingenting mer, nu har jag det här. Jag har det här, jag har det här, jag har det här. Ge mig inget mer, det räcker, jag har tre saker, det räcker för mig för jag klarar det här nu.” Och det här var fråga om att kunna läsa och skriva, ta till sig skriven text, att kunna få skriva sin egen text och organisera den, samt att få översättningsfunktionen för moderna språk i skolan. Och bara få den återkopplingen och sen se hur en människa växer, det tycker jag är svar på att det här är det jag ska ha fokus på. Och även om jag då jobbar som strateg i dag, så är det fortfarande mitt fokus, att få den här personen att få en känsla av ett sammanhang, att det är begripligt. Då upplever jag att vi har gjort undervisning, och framför allt lärande, bildning, tillgänglig.

- ERIKA: Ja, det låter jättespännande, jag får så här lite gåshud här.
- ULRIKA: Det får jag med [skratt].
- ERIKA: [skratt] Ja, det är fantastiskt. Jag måste bara fråga också, för nu pratar du om just den här resan som du upplever då som du ser hos de elever som du möter på olika sätt. Hur skulle du säga att den här resan har sett ut att påverka de som arbetar med de här digitala verktygen och som möter eleverna, vad går det att se där tycker du under den här resans gång?
- ULRIKA: När jag började jobba, och om man säger, när jag gick ITiS, IT i skolan, det var från Myndigheten för skolutveckling, på den tiden när det begav sig, då fanns det här ... ett projekt, It i skolan, man skulle lära sig hantera teknik och man gjorde arbeten kring det. Och då kunde det faktiskt röra sig om tillgänglighet. Till att i dag så har vi det här i var mans, eller i var lärares device som man har i skolan, du har åtkomst till det här. Du har ett avtal som styr vad du får göra och vad du inte får göra. Då var det hejkån bejkån och lite vilda västern över alla de här digitala verktygen. I dag har man nog samlat ihop sig till att, men det är det här vi gör och vi gör det för att ... vi har också forskning mer i ryggen i dag på vad kan vara gott och vad kan inte och vi har SPSM som stöd i det. Men det jag också kan se är att ... det var som lärare på en skola, men sen när jag jobbade med skoldatatek, då hade vi fysiska kurser ... alltså fysiska på plats kurser när vi träffades och man tryckte på knappar och hade en knapp försvunnit eller kommit till nästa gång vi träffades i den där programvaran vi övade på, för att vi själva skulle kunna hantera den. Då var vi tvungna att tänka

om och folk blev nästan förtvivlade för på att halvår så flyttade knappen på sig. I dag är det mer så här, ”jaha, knappen har flyttat på sig, ja, ja, det ser ut så här i det där systemet” Och folk ... man orienterar sig på ett annat sätt för man har en annan vana att läsa en skärm eller att förstå, och sen att sätta in det i ett sammanhang. Det där vimlar det av av exempel i dag för alla i allmänhet, men det vi kan prata om är väl det här i synnerhet, hur får man till det? Och där behöver man kanske jobba mer med vissa medarbetargrupper i dag, för att man faktiskt ska få till på en skola i ett distribuerat ledarskap som i Södertälje att de personerna ska kunna jobba med sina enheter för att sprida kunskapen, för att kunskapen inte ska vara centrerad till en fysisk plats till en eller två personer som ska lära alla andra, för så funkar inte lärande, det vet vi. Ett kollegialt lärande bär framåt på ett annat sätt. så det tror jag är livsviktigt för ganska många av våra barn, elever och studenter, att vi är fler som kan och förstår varför vi ska göra vissa saker. Där tror jag vi gör en stor förändring, det är en enorm resa som man har gjort, och framför allt under den här våren 2020, under pandemin så har det hänt ... det har exploderat i, ”ja, men jag måste veta hur man gör”. För vi har haft elever som ... i mer omfattning än i elever av behov av ... elever i behov av särskilt stöd som kanske har varit hemmasittare, som har behövt den här undervisningen på distans eller fjärrundervisning i vanliga fall. Men nu har det aktualiserats, nu har man förstått varför man ska göra det här, nu syns det så tydligt. Nu var det bra för alla, men det kommer i synnerhet vara bra fortsättningsvis för en viss kategori eller en viss grupp av elever från tid till annan.

ERIKA: Är det någonting du vill lägga till där Frida?

FRIDA: Ja, men jag tänkte på det här Ulrika var inne på, det här när man ser [skratt] eleverna när det lyser i deras ögon, när de förstår och när de äntligen får tillgång till verktyg, för att alla elever vill läsa sig i skolan och vill lyckas, de flesta i alla fall. Verkligen alla tror jag. Men det är ett tillsammansarbete, alla lär ... det handlar om alla oss som arbetar med elever, att vi tillsammans behöver hjälpas åt och stötta varandra, och därför behövs det lite stödsystem, för det är svårt att klura ut allting ensam, det går nästan inte. Det behövs ett kollegialt lärande som Ulrika är inne på, det behövs stöd för lärare och inspiration för lärare. Och det behövs också framför allt det här samtalet mellan oss, mellan lärare, "hur gjorde du där?" Och, "vad gjorde du?" Och, "hur funkade det där för eleverna?" Och sen även då som Ulrika är inne på att det behövs samtal bland huvudmännen, kommuner och rektorer, "hur har ni löst det här? Och, "den här upphandlingen, jag funderar på skulle man tänka in det här med tillgänglighet ännu mer och på något annat sätt?" Och det finns många olika sätt att få det här kollegiala lärande, och i och med att det är så mycket skolpersonal så behöver man ha på många olika sätt. Det finns väldigt många exempel på hur man arbetar i olika kommuner och i olika sammanhang, och många kommuner gör ett jättebra arbete och ett jättestort jobb. Och en del tar fram webbsidor, kanske både för elever och pedagoger, och en del arbetar med att utbilda eleverna i olika verktyg som i sin tur kan utbilda andra elever. En del arbetar med mycket kollegialt lärande och det finns så otroligt mycket bra arbetssätt. Det är det som har hänt nu under våren också, att

vi har börjat prata jättemycket om att hur får vi det här att fungera för alla elever?

ERIKA:

Nu måste jag få fråga här, för det tänkte jag på nu när ni beskrev resorna som pågår på många olika håll, för jag tänker att det finns också en ... man ser i alla fall ibland att det kommer upp i debatten och i diskussion just kring det här att det finns också risk för att man skjuter ut olika digitala verktyg i klassrummet utan att man har gjort riktig pedagogik av det, att man har ... jag har gjort det till ett pedagogiskt verktyg och kunnat kanske få ut det här mesta möjliga av att man använder det här verktyget. Vad tänker ni om det? För jag tänker, ni har varit inne på det där också just att det är det här tillsammansarbetet, det kollegiala lärande och att vi i det här läget då vi tvingades ut på djupt vatten och behövde förlita oss på digitala verktyg, men vad tänker ni om just den diskussionen, och hur vi kommer till att man får de här ... gör de här digitala verktygen till sina? Vem av er skulle vilja börja, Frida kanske?

FRIDA:

Jag brukade säga i Stockholms stads skoldatatek, och det säger man på många ställen också, att 30 % av budgeten ska läggas på inköp och 70 % ska läggas på att prata om och att använda tillsammans och utbildning tillsammans, och vi kan inte bara så här ge eleven så här, ”ja, men här, här får du ett talsyntesprogram”. Att bara lämna eleven ensam, då missar man den här lärandesituationen i hur får vi det att fungera, och hur får du det att fungera? Vad behöver vi göra nu för att eleven ska få verktyg att klara sig ... att bli helt självständiga med sina verktyg, eller så självständig som möjligt så att den kan klara studier långt framåt, och klara

sig i livet. Det är vad allt det här egentligen handlar om, att vi ska få ett bra liv framöver också.

ERIKA: Vad säger du Ulrika?

ULRIKA: Jag börjar så här, det är bra för alla, livsviktigt för en del. Och det är samma sak här, det här handlar ju om organisation på olika nivåer. Jag tänker utifrån ... som jag jobbar hos en skolhuvudman, där kan vi ge förutsättningar. Sen jobbar vi med skolchefer, verksamhetschefer, rektorer som ger möjligheter på sina enheter för gruppen. Gruppen kan vara medarbetare som ska göra ett jobb tillsammans med barn, elever, studenter, eller med kanske ... ja, eller individer som medarbetare, det kan faktiskt vara så att det är vi, medarbetarna som också har ett stort behov av någonting. Så det här med att kravställa på ett sätt ... för det var vi inne på förut, så att tillgänglighet alltid är i fokus, att det finns med från början, det är ett sätt att ge förutsättningar. För jag menar, om du knyter ihop det till det, det är superviktigt, och sen som ... att det inte ska vara svåra saker att hantera, man måste titta på hur tillgängligt är det här som vi nu ... nu tänker jag upphandling igen då, för jag jobbar mycket med det, för att kunna ge [hör inte 0:23:33]. Hur svårt är det att använda? Är det krångligt? Ja, men då går det bort. Det får inte vara krångligt, det måste vara lätt. Men vi kan inte lämna någon med en inköpt grunka eller ett program eller vad det nu är för något, en resurs. Lämna den och sen säga, "varsågod, här har du". Utan då måste vi bygga resurser runt omkring det som kan stödja. Film för repetition och lärande, det vet vi, repetition är lärandets moder. Du kan titta på en film ... Frida var inne

på med att man kanske bygger webbsidor. Men också att man har samtal, de här kollegiala samtalen, ”hur gör man?” Och kanske, tänker jag nu då, att man har utsedda personer på olika enheter som faktiskt driver eller har lite mer ansvar. Man behöver inte kunna allting, men man måste ha viljan att lära sig för att se hur kan vi göra det här tillgängligare för fler med de förtecken som vi behöver när det gäller just det här begreppet skoldatatek, för det handlar om att göra saker begripligt egentligen, och hanterbart för att få den här känslan av sammanhang, KASAM.

ERIKA: Men jag tycker att när du beskriver så känns det som att du ... Du pratar om den här tillgänglighetssträvan, tillgänglighetsivern som ett lok i den här frågan skulle jag nästan vilja säga. Kan man se det så, att det är det som man behöver sätta som mål, det är dit vi är på väg och då så måste vi plocka in det som skapar och förstärker tillgängligheten?

ULRIKA: Ja, absolut, tillgänglighet är ett lok i den här, och det är det som går som en röd tråd. Jag säger, mitt arbete som jag har i dag nu när jag inte är lärare på plats i ett klassrum i möter barn, elever, studenter varje dag, utan jag jobbar på en ... ganska långt ifrån, på ett sätt, verksamheten, men ändå nära. Men fokus är alltid på den som har det här behovet, det måste finnas där. Vad är det som behövs för att det här lärandet ska fungera? Om jag tar av mig mina brillor då ser ju inte jag, då måste vi få en tillgänglighet i det. Jag kan inte göra mitt jobb, jag ser inte skärmen ordentligt om jag inte har det. Ja, men jag kanske behöver en skärmläsare och glasögon för att det här ska fungera, eller ett filter eller vad

ett nu kan vara. Så att den där ... de frågorna måste finnas med i allting, och i kravställningar är det där superviktigt. Sen i lärandet i klassrummet så som du, Frida, är inne på, man måste få möjlighet att kunna lära sig hantera, för att också veta hur visar jag hur man använder? Hur får alla tillgång till att testa det här, som elev eller barn eller student. För det kommer kristallisera sig vilka som faktiskt behöver det här för att det är livsviktigt för att man ska kunna komma till ett lärande och för att befästa kunskaper för att kunna gå vidare, och inte bara, som man säger är kanske lite slarvigt så här, race:a igenom någonting utan att det egentligen sitter där och jag har gjort det till mitt. Och då kommer vi till arbetssättet, eller metoden, att det här gör jag till mitt för att det här gynnar mitt lärande. Det kommer aldrig att bli mitt om inte jag ser att det kan ha en god effekt på någonting, men då behöver vi ibland finnas där vi runt omkring, som medarbetare, som stöttepelare till den som kan använda. För att en gång och ha provat, det är ingen gång. När vi pratar om 99-100 gånger av att ha provat, då kanske vi har fått snurr på att det här programmet som hjälper mig med just det jag behöver för att komma till ett lärande, det kanske är då det faktiskt ger effekt. Och där måste vi hålla i och hålla ut under tiden och stödja. Så stödja är en jätteviktig funktion hos alla, oavsett om man egentligen känner att det här var inte för mig, det kanske är för den jag möter. Och i upphandling så blir det där också en fråga för att faktiskt få till det, så att det är enkelt och lätt att göra rätt och därmed blir tillgängligt för var och en.

ERIKA:

Är det någonting du vill lägga till här Frida?

- FRIDA: Ja, jag vill bara förstärka det egentligen det som Ulrika säger också att ... Om man tänker att eleven är det egentligen ... det är den centrala personen. Men det är organisationen som ger förutsättningar för verksamheten. Och i organisationen, om vi säger hos en huvudman, så är det kanske flera olika skolor, det är många olika pedagoger, och då är det jätteviktigt att man bygger upp system där man pratar om de här frågorna tillsammans. För att om man bara säger att, ”nej, men alla pedagoger får ... det här ska alla bara göra”. Ja, det ska de, men vi måste prata om det också. I kan inte lämna de alla ensamma. Och därför tänker jag så här, det är organisation, skola, pedagoger och därigenom når vi eleverna.
- ERIKA: Jag tänker, nu har ni varit inne på och pratat om skoldatatekens roll en del i det här men jag skulle vilja bena lite till i den där frågan, just den här rollen som skoldatateken kan spela. Det handlar om att stärka kunskapen om hur man använder digitala verktyg och vad det kan bidra med för struktur eller kanske strukturerat stöd om man vill kalla det för det, vad skulle ni säga att de gör för jobb på den här resan? Vill du börja Ulrika?
- ULRIKA: Om vi tittar tillbaka, då kanske det handlade mycket om att man lånade ett verktyg, i alla fall som jag har upplevt det. Och den provade man lite grann hur det funkade och skulle det vara möjligt. I dag så handlar det inte så mycket om själva tekniken, i dag har vi mer fokus, skulle jag vilja säga på hur:et med den teknik vi redan har på plats, vad kan vi göra med den? Sen om det inte går med den, då får vi tänka i andra banor, men där handlar det om att fortfarande stötta

runt hur:et på olika sätt, och det kan man göra på många sätt. Som Frida har sagt, att det funkar kanske på ett sätt i Storuman, på ett sätt i Södertälje och så i Göteborg och så vidare, det ser olika ut. I Södertälje så har vi valt att peka på det här med hur:et och hur vi arbetar med det på flera olika sätt. Vi diskuterar i skolformsvis, hur ska vi göra fortbildningen, hur ska vi fördjupa samtalet, det lärande samtalet, det kollegiala samtalet runt det. Och vissa grupper kanske vi träffas i för att ha en resa tillsammans under ett helt år med ett antal nedslag runt vissa verktyg där vi provar, diskuterar var och hur, vi tittar på case tillsammans, hur kan vi göra det här? Det kan handla om hela skolformens ... alla skolformens lärare, men det kan också handla om en viss grupp medarbetare eller lärare i det fallet då. För ibland är det mest oväntade saker man kommer på i samtalet. Det kanske är så att vi har inte ens tänkt på att för just den här eleven ... vi kan inte prata om specifika, men som ett case, just för det här så skulle faktiskt det här kunna fungera, fast det hade vi inte tänkt på förrän du kommer som har varit med om det här och kan delge det till oss andra. Så i dag handlar det inte om själva tekniken utan mer om hur, och där måste vi lägga mer än 70 % av [skratt] investeringarna faktiskt. Den andra investeringen borde vara den mindre delen i dag. Så det kollegiala lärandet, att vi lära tillsammans och nyttjar de resurserna. För en person eller två personer har inte svar på allting, man kan visa på möjligheten och peka åt ett håll, men det här tillsammansarbetet är det absolut viktigaste, för ingen kan kunna allt.

ERIKA:

Vill du lägga till någonting där Frida?

2020-11-12

FRIDA: Jag tänker precis som Ulrika, och jag vill bara lyfta också det här med att skoldatateken bidrar med en långsiktighet i det här arbetet och ... eller, skoldatateksliknande verksamhet, nu tänker jag så här ... ja, men digitaliseringsmänniskor som också kan specialpedagogik och som kan de här frågorna. Det handlar om att han en långsiktighet och att ha någon som kan både zooma ut och titta på så här helheten, och zooma in och se detaljerna på olika sätt för det kan både handla om teknik, det kan handla om eleverna, det kan handla om pedagogerna. Men att kunna zooma ut och zooma in i organisationen just kring den här verksamheten för att se, vilka behov finns det och vad behöver vi göra? Det är väl därför också jag tänker, jag lyfter lite det här med nätverken för skoldatateken som finns på vissa ställen i landet. Att de som pratar om ... de som jobbar med de här frågorna kring digitalisering i skolan och kring elever i behov av särskilt stöd och specialpedagogik och så, att de också får möjlighet att prata med varandra och utbyta erfarenheter, det tror jag är ganska viktigt. Det handlar om att få inspiration, ”aha, de har gjort så. Ja, men det kanske vi skulle kunna göra också i så fall”. Så att vi är inte ensamma öar utan det här är ett tillsammansarbete.

ERIKA: Och då blir skoldatateken den resurs som kan förstärka det också, kan man förstå det så?

FRIDA: Ja, så tänker jag.

ULRIKA: Alltså, fyller på där med att det är också en form av modellande på olika nivåer, för det här är ett modellande i nätverk mellan olika typer av skoldatatek. För man modellerar och visar på, ”den här taktiken”, eller ”så här har vi gjort”,

och så tar vi med oss de sakerna och så omvandlar vi det utifrån våra förutsättningar där vi befinner oss själva. Så modellande och taktik är superviktiga i det här, och långsiktighet så att det verkligen har ... man håller i och håller ut och håller om, så att man inte byter strategi eller taktik plötsligt. För det där är också en fara i en organisation, vi har tillhandahållit någonting ganska länge och sen plötsligt, voom, så svänger vi över till något annat. Men kanske lite grann ganska obetänksamt. Och det kan gälla ett verktyg, för det kan vara så att organisationen kan det här verktyget, och frågan är om just den där lilla, lilla funktionen är super, superviktig just nu i en omställning. Och det är kanske på lite längre sikt vi kan göra en omställning till det så att vi kan omfamna fler, för vi kanske kan göra ett annat tillägg just nu. Så såna saker är också viktig och det kan vi prata om i nätverken. Och där är det så bra för där ingår det så många olika typer av anställningsformer. En del är som jag, strateger, en del jobbar direkt i verksamhet med elever eller barn och kan jobba med det och visa på ett annat, mer praktisknära hur än de här strategierna och taktikerna som man kanske har när man jobbar på huvudmannanivå. Så blandningen där är så kalasfin i vårt land, att vi ger och tar av varandra och helt prestigelöst.

ERIKA:

Jättespännande. Jag tänker, vi har haft ett jätteintressant och roligt samtal här, men det börjar tyvärr gå mot sitt slut. Men innan vi slutar så skulle jag faktiskt vilja att ni fick ändå sammanfatta lite grann av det vi har pratat om, kort bara ändå beskriva vilka är framgångsfaktorerna när det kommer till att kunna ha ett ... använda digitala verktyg på ett sätt

som verkligen gynnar elever och då kanske framför allt elever i behov av anpassningar och särskilt stöd. Och sen också kanske säga något kort om vad ni ser också är riskerna som man ska ha ett OBS på. Vad skulle det vara?

FRIDA:

Framgångsfaktorer, det är det här med delaktighet och att hålla ihop arbetet. Det handlar om att vi har ett kollegialt lärande med lärandet i centrum, och både för elever och pedagoger och andra. Det finns risker, och det är att ibland blir det kanske för mycket fokus på vad vi ska köpa in, eller att vi inte har utrustning, eller att vi fokuserar på filter och liknande. Sen en annan risk som jag ser det, det är just det här med att det tar tid att implementera organisationsförändringar, och som många i skolvärlden vet så byts rektorer ut. Då är det viktigt att vi har det här, en organisation som håller i och håller ut och har det här långsiktiga perspektivet, även om det blir förändringar i organisationen. Och där vi har ett kollegialt lärande som fortsätter.

ERIKA:

Vad säger du Ulrika?

ULRIKA:

Jag gör bifall på det här, långsiktighet är viktigt i organisationen, och att vi sätter in rätt stöd vid rätt tillfälle oavsett var vi befinner oss i organisationen. Det kan gälla på individnivå i ett klassrum eller i en lärmiljö tillsammans med barn. Det kan också gälla på central nivå att vi sätter in rätt stöd till en skolläring. Det kan gälla rätt stöd eller stödfunktioner som är med vid en upphandling. Så det är så många olika typer av rätt stöd, men att de är långsiktiga, att det finns en långsiktig plan och att man aldrig, aldrig, aldrig slirar på målet. Målet är för brukaren, för medborgaren, det

lilla barnet, eleven eller studenten, för deras rätt till likvärdig utbildning.

ERIKA:

Tusen tack hör ni för de orden. Tack du, Ulrika Johnsson, IKT-strateg i Södertälje, och Frida Karlsson, rådgivare på SPSM, för att ni var med i podden och beskrev på det här ... med många olika perspektiv, sättet hur man kan tänka och använda det digitala lärandet, och också då vilken roll skoldatateken till exempel kan spela för att vara ett stöd i den här utvecklingen och i det här arbetet. Och jag vill också säga till dig som har lyssnat, om du vill veta mer om de här frågorna så kan du också gå in på vår webbplats [SPSM.se](https://www.spsm.se), för där finns mycket av det som vi pratat om nu beskrivet. Vi har många webbsidor som handlar om digitalt lärande, och där länkar vi också vidare till olika material som är användbara, det finns också flera nya skrifter som man kan ta del av, och vi har också filmer som beskriver hur skoldatatek ger skolor stöd, så där finns också en källa till inspiration för dig som vill veta mer. Och så vill jag också tipsa om fler inspelade poddavsnitt om digitalt lärande och andra intressanta ämnen. Tack för att du har lyssnat.